

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2020-6-3>

УДК 332.122:[338.48+504]

JEL R10, R11, L83

І. В. Кошкалда

доктор економічних наук, професор,
завідувачка кафедри управління земельними ресурсами та
кадастру Харківського національного аграрного
університету ім. В. В. Докучаєва, м. Харків
e-mail: irinavit1506@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4855-8890>

Л. С. Безугла

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцента кафедри маркетингу Дніпровського державного
аграрно-економічного університету, м. Дніпро
e-mail: milabezugla@gmail.com
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6520-4325>

**ФОРМУВАННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ЕКОТУРИСТИЧНИХ ТЕРИТОРІЙ І
САМОЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Розглянуто та проаналізовано Стратегію регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. Результати соціально-економічного аналізу свідчать, що в області існують проблеми, пов'язані з розвитком туризму, які неможливо розв'язати засобами тільки територіального чи галузевого управління. Для цього необхідні регіональна програмна підтримка та комплексний підхід, координація діяльності з іншими галузевими управліннями місцевих органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та міжгалузєва координація. Визначено, що розвиток екологічного туризму – це перспективний вектор підвищення привабливості регіональних територій і самозайнятості населення Дніпропетровської області, який дозволить зменшити залежність адміністративно-територіальних одиниць від економічного стану великих містоутворюючих підприємств та асиметрію у розвитку між окремими територіями області. Для проведення економічного оцінювання та регулювання туристичної привабливості території запропоновано виконувати завдання, які сприятимуть ефективному функціонуванню екотуристичної інфраструктури на регіональному рівні. Особливо сприятливі умови для розвитку екологічного туризму створюються на територіях національних і ландшафтних парків регіону. Установлено, що підвищення рівня зайнятості – одне з першочергових завдань, яке стоїть перед Дніпропетровською областю, адже його виконання уможливить реалізацію цілого комплексу завдань сталого розвитку. Визначено основні шляхи подальшого розвитку екологічного туризму на території Дніпропетровської області.

Ключові слова: екологічний туризм, привабливість територій, регіональна економіка, самозайнятість населення, туристична галузь.

Koshkalda I., Bezuhla L. FORMING THE ATTRACTIVENESS OF ECOTOURISM TERRITORIES AND SELF-EMPLOYMENT OF THE POPULATION IN DNIPROPETROVSKA OBLAST

The paper establishes that the accelerated development of ecological tourism can play the role of a catalyst for the restructuring of the regional economy, ensure demographic stability, and solve the socio-economic problems of the regions. The 2027 Dnipropetrovska Oblast Regional Development Strategy is considered and analyzed in detail. The results of the socio-economic analysis indicate that there are problems in the region related to the development of tourism that cannot be solved by means of only territorial or sectoral management. It requires regional program support and an integrated approach, coordination of activities with other sectoral departments of local executive authorities and local governments as well as cross-sectoral coordination. The development of ecological tourism is determined to be a promising vector of increasing the attractiveness of regional territories and self-employment of the population of Dnipropetrovska oblast, which will reduce the dependence of administrative-territorial units on the economic state of large city-forming enterprises and asymmetry in the development between the territories of the region. The dynamics of the tourist flow in Dnipropetrovska oblast shows that the market of domestic tourists grew by 147.8% and the market of outbound tourists - by 175% in 2019 compared to 2014. The paper suggests introducing a tax on the functioning of ecotourism infrastructure as a way of self-financing the territories. It will allow attracting funds to the industry, creating a system for the protection of natural and recreational complexes, and improving infrastructural development and tourist attractiveness of territories. Particularly favorable conditions for the development of ecological tourism are created in the territories of national and landscape parks in the region. Increasing the level of employment is one of the priority tasks faced by Dnipropetrovska oblast in order to implement a range of sustainable development tasks. The main ways of further development of ecological tourism on the territory of Dnipropetrovska oblast are determined.

Keywords: ecological tourism, attractiveness of territories, regional economy, self-employment of the population, tourism industry.

Постановка проблеми. Протягом 30 років ХХ ст. територія Дніпропетровської області була однією з найбільш закритих в Україні. В умовах сталого розвитку зміна суспільної парадигми дозволяє створити нові можливості для позиціонування області як туристичного, територіально привабливого регіону, забезпечивши використання промоційних ресурсів для формування позитивного іміджу регіональних територій, підвищення їх конкурентоспроможності на туристичному ринку, а також підвищення диверсифікації економіки.

Функціонування екологічного туризму сприяє створенню додаткових робочих місць, виробництву місцевих товарів і продукції, розвитку місцевої культури, забезпечує населення необхідною інформацією про сталий розвиток і спосіб життя в гармонії з природою, сприяє розширенню та захисту лісів природно-заповідного фонду, забезпечує збереження гірських екосистем і стале використання прибережних і морських екосистем, створює нові екологічні мережі. Все це свідчить про перспективність розвитку екологічного туризму.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження туристичної привабливості території знайшли своє відображення у працях таких закордонних і вітчизняних учених-економістів, як, зокрема: Т. Кірег, G. Özdemir, C. Sağlam [1], Д. Ф. Діденко, Н. І. Моїсєєва [2], Б. Р. Кошова, А. А. Теребух [3], О. П. Савіцька, Н. В. Савіцька, Л. В. Погребняк [4], S. Bansal, J. Kumar [5] та ін. Соціально-економічні аспекти й передумови розвитку екотуризму та екотуристичної інфраструктури вивчали Н. І. Демчук [6], О. В. Довгаль [7] та ін. Проте питання формування привабливості екотуристичних територій і самозайнятості населення в розрізі Дніпропетровської області потребує додаткового вивчення.

Метою статті є обґрунтування розвитку екологічного туризму як перспективного напрямку підвищення привабливості регіональних територій і самозайнятості населення Дніпропетровської області в умовах сталого розвитку.

Основні результати дослідження. Економічна криза, спричинена всесвітньою пандемією COVID-19, та події, пов'язані з анексією Автономної Республіки Крим і проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, призвели до зменшення в'їзного туристичного потоку, що негативно вплинуло на структуру туризму та реалізацію туристичних можливостей країни на внутрішньому й зовнішньому туристичних ринках.

Сучасні наукові дослідження засвідчують, що прискорений розвиток екологічного туризму може відіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки регіонів, забезпечити демографічну стабільність і розв'язати соціально-економічні проблеми регіонів. Саме цей аспект спонукав нас до вивчення проблеми пошуку перспективних напрямів формування привабливості екотуристичних регіональних територій Дніпропетровської області [7].

З 1970-х років в європейських брошурах спеціалізованих туроператорів з'явився новий вид туризму, який часто називають екотуризмом.

Відстоюючи принцип екологічно чистої, етично коректної та справедливої практики, цей новий вид туризму був спрямований на максимальне використання місцевих ресурсів і створення простору для взаємодії між туристами та «корінним населенням». Представляючи собою новий підхід до управління туристичними ресурсами, цей підхід не завжди досягав поставлених цілей. Екотуризм, орієнтований, передусім, на середній і вищий класи населення, піддавався різкій критиці за те, що він зробив альтруїзм і екологічні зобов'язання частиною свого, тоді ще дуже гедоністичного, продукту. Крім того, багато досліджень продемонстрували екологічний і економічний збиток, що наноситься співтовариствам і природному середовищу масовою організацією так званого екотуризму. Розвиток і діяльність у сфері туризму (подорожі, розвиток курортів, будівництво та використання супутньої інфраструктури) створюють широкий спектр екологічних і екологічних наслідків. Очікувані економічні вигоди від туризму можуть сприяти створенню погано спланованої інфраструктури, особливо в контексті країн, що розвиваються, з відносно слабкою законодавчою і виконавчою владою. Щобільше, погано поінформовані туристи можуть завдати шкоди тендітним регіональним екосистемам [1].

Екологічний туризм отримав найбільш широке поширення і визнання в ХХІ ст., оскільки несприятлива екологічна ситуація щодо навколишнього середовища з кожним днем набуває все більшого значення. Дбайливе ставлення до природи і навколишнього середовища є одним з привабливих елементів туризму. Все частіше проводяться рекламні заходи та тури, що мають екологічний характер. Екологія та туризм взаємопов'язані і залежні одне від одного. У міжнародній практиці існує таке поняття, як «синій прапор», який присвоюють екологічно чистим територіям. Природно, що туристи вважають за краще відпочивати саме в цих місцях, де ніщо не загрожує їхньому здоров'ю [5].

У сучасних реаліях всі регіони України та значна частина об'єднаних територіальних громад вже затвердили свої стратегії розвитку до 2027 р. У них простежуються пріоритети функціонування туризму та культури, особливо культурно-креативних індустрій, як вагомих економічних чинників розвитку територій. Сприятливий клімат і чиста екологія, зручне географічне розташування, транспортна доступність і рівень сервісу продовжують відігравати важливу роль для туристичної привабливості території, проте «культурність» дестинації є додатковою принадою, що відіграє важливу роль навіть для тих туристів, які не ставлять пріоритетом ознайомлення з культурними надбаннями.

У Стратегії регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року (далі – Стратегія) зазначено, що «сфера туризму не розвинута, для неї характерні занедбаність об'єктів туристичної спадщини, нераціональність у використанні наявних природних ресурсів, відсутність інвестицій у розвиток не лише інфраструктури, але й туризму загалом, відтік

персоналу за кордон, низька заінтересованість мешканців області подорожувати своїми і сусідніми громадами...» [8]. Тобто в Стратегії наголошується на тому, що регіональний внутрішній туризм необхідно розвивати шляхом відновлення або створення

привабливих туристичних територій, що призведе до підвищення показника самозайнятості населення.

У Стратегії передбачено стратегічні та тактичні цілі, які будуть досягнуті в результаті послідовних дій (табл. 1).

Таблиця 1

Стратегічний план регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року

Стратегічні цілі	Тактичні цілі	Дії
Туристична привабливість	Підвищення атракційності та інфраструктурного забезпечення туризму, курортів, оздоровлення, спорту та рекреації	Збереження природничої та історико-культурної спадщини Розвиток інформаційної та організаційно-інноваційної інфраструктури
	Підвищення якості регіонального туристичного продукту та його просування	Підтримка та розвиток наявних і потенційних туристичних продуктів і послуг Забезпечення позиціонування та просування туристичних дестинацій і туристичних брендів Дніпропетровщини
Посилення економічної конкурентоспроможності регіону	Розвиток туристичної сфери	Створення туристичних кластерів Розвиток промислового, зеленого, екологічного, історичного, фольклорного, подієвого, екстремального та інших видів туризму Розвиток інфраструктури туризму Розвиток екомережі та рекреаційних зон
	Збереження архітектурної спадщини та розвиток мистецтва	Реставрація та консервація пам'яток архітектури Дніпра та області Відродження традиційних місцевих ремесл та історико-культурних ареалів Підтримка культури та мистецтв національних та етнічних меншин Розвиток музейно-культурної сфери на основі впровадження сучасних інформаційних систем
	Туристичні продукти	Створення нових туристичних продуктів

Джерело: сформовано за матеріалами [8].

Результати соціально-економічного аналізу свідчать, що в області є проблеми, пов'язані з розвитком туризму, які неможливо розв'язати засобами тільки територіального чи галузевого управління, для цього необхідні регіональна програмна підтримка та комплексний підхід, координація діяльності з іншими галузевими управліннями місцевих органів виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та міжгалузева координація.

Досягнення тактичних цілей буде забезпечено через формування унікальних і різноманітних туристичних продуктів регіону, просування їх на внутрішньому та міжнародному ринках шляхом рекламно-інформаційних кампаній, створення туристичних кластерів і туристичної інфраструктури, яка б відповідала сучасним стандартам. У результаті отримаємо збільшення частки продукції наукоємних та інноваційних виробництв у валовому регіональному продукті області та, відповідно, створення якісно нових робочих місць, покращення діяльності організацій та установ науково-прикладної спрямованості; підвищення ефективності та продуктивності сільськогосподарського виробництва; зміну частки малого та середнього підприємництва у структурі економіки області та периферійних районів; зміну структури зайнятості та рівня безробіття, зокрема рівня зайнятості та самозайнятості жінок; створення туристично привабливого іміджу Дніпропетровщини для місцевого населення, громадян України та іноземних громадян.

Розвиток екологічного туризму як перспективного вектора підвищення привабливості регіональних

територій і самозайнятості населення Дніпропетровської області дозволить зменшити залежність адміністративно-територіальних одиниць від економічного стану великих містоутворюючих підприємств та асиметрію у розвитку між окремими територіями області.

Поширення екологічного туризму в регіонах викликає багато змін у різних сферах. Зокрема, це стосується змін у користуванні землею, функціонуванні об'єктів інфраструктури, у структурі зайнятості населення. Такі зміни пов'язані з перетіканням капіталу з міста в село. Урбанізаційні процеси мають різні напрями, які пов'язані між собою і є взаємозалежними, а саме: економічний, просторовий, демографічний, культурний. Найчастіше туристична урбанізація охоплює привабливі природні території та по-різному проходить в окремих зонах, що залежить від інтенсивності туристичних потоків. Туристично-рекреаційні фактори є найважливішими для формування туристичних потоків, оскільки саме вони створюють їх неповторність і привабливість для туристів. Тому приплив туристів до певного туристичного регіону підвищується за наявності більшої кількості природно-рекреаційних об'єктів. Поганий природно-екологічний стан, слабка реклама та політична нестабільність у регіоні можуть негативно впливати на приїзд туристів, незважаючи на наявність рекреаційних ресурсів. Є цілий перелік чинників, найбільш важливими серед яких слід визнати наявність різноманітних природних рекреаційних ресурсів, помірні кліматичні умови, відносно чисте навколишнє середовище, багаті

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

історично-культурні ресурси, наявність відповідної інфраструктури, надлишок людських ресурсів [4].

У Дніпропетровській області простежується тяжіння туристичних потоків до зон і маршрутів з найбільш цінними елементами екологічного каркасу

регіону – чистих річок, озер, лісових масивів, а також до архітектурних комплексів малих міст і сіл.

Розглянемо динаміку туристичного потоку по Дніпропетровській області (табл. 2, рис. 1).

Таблиця 2

Динаміка туристичного потоку по Дніпропетровській області у 2014-2019 рр., осіб

Показники	Роки						2019 р. до 2014 р., %
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Внутрішні туристи	7263	7195	7776	7482	9229	17998	247,8
Візні туристи (громадяни України, які виїжджали за кордон)	49540	38926	49994	68043	107752	136215	275,0

Джерело: складено за матеріалами [9].

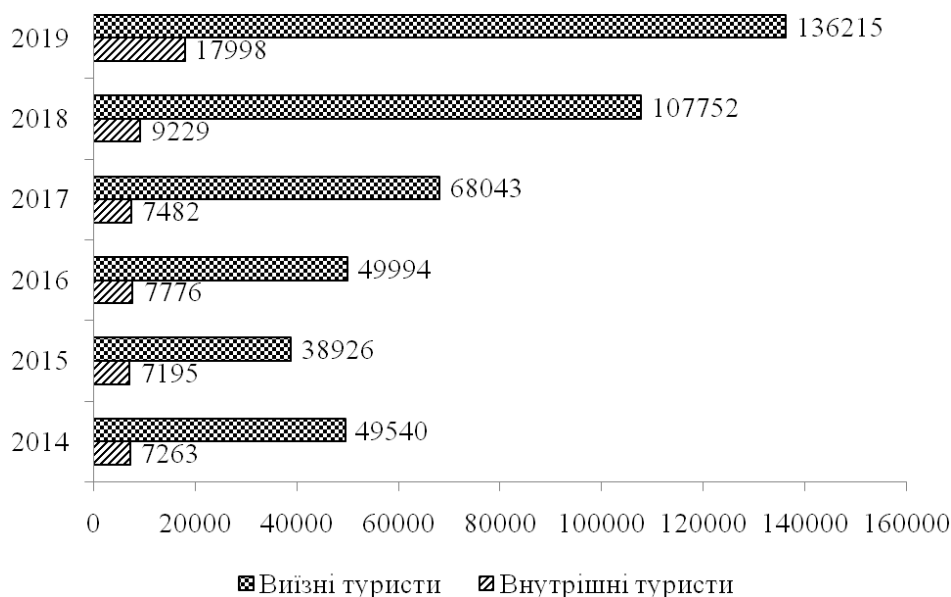

Рис. 1. Динаміка туристичного потоку по Дніпропетровській області, осіб

Джерело: побудовано за матеріалами [9].

За результатами аналізу статистичних даних можемо стверджувати, що у 2019 р. ринок внутрішніх туристів зріс на 147,8%, а ринок візних туристів, які мандрували за кордоном, на 175% порівняно з 2014 р. Статистичних даних щодо туристичного потоку за 2020 р. ще не представлено, але, зважаючи на пандемію COVID-19, яка захопила 2020 р., припускаємо, що кількість внутрішніх туристів значно зросла через закриття більшості повітряних просторів між Україною, європейськими та іншими країнами, що унеможливило подорожі людей за кордон.

Одним з основних завдань підвищення туристичної привабливості території має бути створення властивого лише їй своєрідного іміджу. Кожен регіон повинен мати характерні лише для нього туристичні ресурси, які в майбутньому можуть стати його візитівкою. Важливим є правильний вибір найпривабливіших сторін регіону, які зроблять його унікальним з-поміж усіх інших [3].

Оскільки на території Дніпропетровської області знаходиться значна кількість пам'яток історії та культури, маємо також враховувати масштаб їхнього впливу на туристичну привабливість регіону та

економічну ефективність, адже для туриста наявність або відсутність подібних атракцій може стати визначальним мотивом для прийняття рішення щодо місяця, в якому відбудуватиметься споживання туристичного продукту.

Туризм може забезпечити відносну рентабельність і зайнятість, спираючись на (раніше значною мірою не використані) ресурси природи й культури. Хоча для підготовки деякої туристичної інфраструктури потрібні державні субсидії і втручання. Водночас існують низькі бар'єри для входу в туристичну галузь з приватного сектору, через місцеві фірми або через внутрішні інвестиції, які дозволяють брати участь багатьом окремим особам і групам у колаборації об'єктів і суб'єктів екотуристичної інфраструктури. Загальні поліпшення в соціальній структурі та соціальному житті породили попит на більш активний відпочинок загалом і на різноманітний набір туристичних «продуктів» зокрема [6]. Багато країн, що зіткнулися з проблемами бідності і заборгованості, звернулися до туризму як до засобу залучення іноземних інвестицій та обміну. Туризм пропонує більш стійкі засоби розвитку, але для багатьох країн з

обмеженими ресурсами й незадовільним навколишнім середовищем спадщина та природа, ймовірно, все, що залишається для розвитку. Однак без засобів для інвестицій державного або приватного сектору розвиток туризму значною мірою визначається зовнішніми інвесторами з розвинутого світу, які прагнуть насолодитися сприятливим фінансовим кліматом і загалом слабкою нормативною базою щодо екологічних і соціальних наслідків туризму [4].

Оскільки розвиток територіальних громад забезпечується доходами від діяльності розташованих на них суб'єктів підприємництва, пропонуємо запровадити податок від функціонування екотуристичної інфраструктури як способу самофінансування територій. Це надасть можливість залучати кошти у галузь, створювати систему охорони природно-рекреаційних комплексів, покращувати інфраструктурний розвиток і туристичну привабливість територій.

Для проведення економічного оцінювання та регулювання туристичної привабливості територій пропонуємо виконувати такі завдання:

- зберігати, відновлювати та підтримувати у привабливому вигляді природні ресурси та історико-культурні пам'ятки країни як основну притягальну силу для туриста;
- якісно розвивати туристичну інфраструктуру;
- стимулювати розвиток суміжних з туризмом галузей економіки регіону, зокрема у сфері туристичної анімації, що у кінцевому результаті призведе до розвитку туристичної інфраструктури;
- покращувати якість довкілля у межах туристичних територій;
- добросовісно та своєчасно інформувати про туристичні регіони;
- проводити промозаходи, використовуючи наукові здобутки з регіонального маркетингу;
- створювати навчальні центри для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації туристичних кадрів, включно із закордонними стажуваннями;
- надавати належну фінансову підтримку для утримання туристичної інфраструктури з боку об'єднаних територіальних громад;
- підтримувати економічний і політичний імідж туристичного регіону [2].

На нашу думку, зазначені завдання сприятимуть ефективному функціонуванню екотуристичної інфраструктури на регіональному рівні. Особливо сприятливі умови для розвитку екологічного туризму створюються на територіях національних і ландшафтних парків регіон.

Підвищення рівня зайнятості – одне з першочергових завдань, що стоїть перед Дніпропетровською областю, адже його виконання уможливить реалізацію цілого комплексу завдань сталого розвитку.

Функціонування екологічного туризму передбачає, що місцеві жителі не тільки працюють як обслуговуючий персонал, але й продовжують жити на території, що охороняється, не змінюючи колишній

спосіб життя, продовжують займатися традиційними видами господарства, які забезпечують економічний режим природокористування. Це приносить певний дохід населенню, сприяє його соціально-економічному розвитку.

Економічне зростання на місцевому рівні є найбільш складним об'єктом державної регіональної політики, що потребує врахування особливостей галузевої та територіальної структур місцевого господарства, визначення специфіки місцевих умов нагромадження капіталу, особливостей функціонування місцевого ринку праці, зайнятості та кадрового забезпечення. Постійної уваги потребують місцева специфіка цінкових і кон'юнктурних коливань, дослідження особливостей розвитку конкурентного середовища, інвестиційних та інноваційних процесів, специфіки формування регіональних, міжрегіональних, зовнішньоекономічних зв'язків. Притаманні Дніпропетровській області розбіжності місцевого економічного розвитку (включно з поділом території на міста – лідери регіону, відсталі / депресивні, периферійні) можуть бути нівельовані шляхом формування стабільних соціально-економічних зв'язків, що виникають на підґрунті регіонального та міжрегіонального поділу праці, узгодження багатоієрархічних економічних інтересів окремих територіальних громад (місто, село, селище), узгодження інтересів регіону та країни загалом. В основі узгодження інтересів – стимулювання економічного зростання на місцевому рівні, зростання добробуту людини незалежно від місця її проживання.

Висновки. Основний напрям розв'язання системних проблем у туристичній галузі – це стратегічно орієнтована державна політика, основним завданням якої є створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту, забезпечення ефективного та комплексного використання наявного туристичного та курортно-рекреаційного потенціалу.

Визначимо основні шляхи подальшого розвитку екологічного туризму на території Дніпропетровської області:

- розвиток малого та середнього підприємства;
- облаштування належних туристичних маршрутів та об'єктів відвідувань за допомогою цифрових технологій;
- інтеграція об'єктів культурної спадщини й територій, на яких вони розміщені, в міжнародні, національні та регіональні культурні та екотуристичні маршрути;
- забезпечення доступності об'єктів екотуристичної інфраструктури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення;
- формування та реалізація конкурентоспроможних комплексних регіональних екотуристичних продуктів, які сприятимуть зростанню попиту на туристичні послуги;
- проведення фестивалів екологічного туризму в регіонах і на територіях об'єднаних територіальних громад;

- збереження промислової, історичної та культурної спадщини у сільських територіях;
- залучення місцевих виробників локальних продуктів до розвитку гастрономічного туризму.

Список використаних джерел

1. Kiper T., Özdemir G., Sağlam C. Environmental, socio-cultural and economical effects of ecotourism perceived by the local people in the Northwestern Turkey: Kiyıköy Case. *Scientific Research and Essays*. 2011. Vol. 6(19). Pp. 4009-4020.

2. Моїсєєва Н. І., Діденко Д. Ф. Ринок туристичних послуг регіону: сутність, теоретичні основи сегментації, диференціації. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Серія: Економічні науки*: зб. наук. пр. 2019. № 1. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2019-1-131>

3. Кошова Б. Р., Теребух А. А. Сутнісні ознаки та види соціально-економічного розвитку регіону. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 6(2). С. 223-228.

4. Савіцька О. П., Савіцька Н. В., Погребняк Л. В. Екотуризм як важлива складова стратегії сталого розвитку України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 15. С. 122-128.

5. Bansal S., Kumar J. Ecotourism for Community Development: A Stakeholder's Perspective in Great Himalayan National Park. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*. 2011. Vol. 2(2). Pp. 31-40. DOI: <https://doi.org/10.4018/jesed.2011040103>

6. Безугла Л. С., Демчук Н. І. Соціально-економічні аспекти і передумови розвитку підприємств галузі екотуризму. *Агросвіт*. 2019. № 18. С. 24-28.

7. Довгаль О. В., Безугла Л. С. Регіональна інноваційна модель розвитку екотуристичної інфраструктури. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2020. № 2(106). С. 27-37. DOI: [https://doi.org/10.31521/2313-092x/2020-2\(106\)-3](https://doi.org/10.31521/2313-092x/2020-2(106)-3)

8. Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. Рішення від 07.08.2020 р. № 624-24/VII. *Дніпропетровська обласна рада*: сайт. URL: <https://cutt.ly/zj0a3Gm>

9. Кількість туристів, обслугованих туроператорами та турагентами, за видами туризму за 2014-2019 роки. *Головне управління статистики у Дніпропетровській області*: сайт. 2020. URL: <http://www.dneprstat.gov.ua>

References

1. Kiper, T., Özdemir, G., & Sağlam, C. (2011). Environmental, socio-cultural and economical effects of ecotourism perceived by the local people in the Northwestern Turkey: Kiyıköy Case. *Scientific Research and Essays*, 6(19), 4009-4020.

2. Moisyeyeva, N. I., & Didenko, D. F. (2019). Rynok turystychnykh posluh rehionu: sutnist', teoretichni osnovy sehmentatsiyi, dyferentsiatsiyi [The market of

tourist services of the region: essence, theoretical bases of segmentation and differentiation]. In *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky [Bulletin of the Kharkiv National Agrarian University. Series Economics]*: Vol. 1. DOI: <https://doi.org/10.31359/2312-3427-2019-1-131>. [in Ukrainian].

3. Koshova, B. R., & Terebukh, A. A. (2017). Sutnisni oznaky ta vydy sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu [Essential features and types of socio-economic development of the region]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu: Ekonomichni nauky – Herald of Khmelnytskyi national university. Economic Sciences*, 6(2), 223-228. [in Ukrainian].

4. Savitska, O. P., Savitska, N. V., & Pohrebnyak, L. V. (2017). Ekoturizm yak vazhlyva skladova stratehiyi staloho rozvytku Ukrayiny [Ecotourism as an important component of Ukraine's sustainable development strategy]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 15, 122-128. [in Ukrainian].

5. Bansal, S., & Kumar, J. (2011). Ecotourism for Community Development: A Stakeholder's Perspective in Great Himalayan National Park. *International Journal of Social Ecology and Sustainable Development*, 2(2), 31-40. DOI: <https://doi.org/10.4018/jesed.2011040103>

6. Bezuhla, L. S., & Demchuk, N. I. (2019). Sotsial'no-ekonomichni aspekty i peredumovy rozvytku pidpryyemstv haluzi ekoturizmu [Socio-economic aspects and prerequisites for the development of ecotourism enterprises]. *Ahrosvit – Agroworld*, 18, 24-28. [in Ukrainian].

7. Dovhal, O. V., & Bezuhla, L. S. (2020). Rehional'na innovatsiyina model' rozvytku ekoturystychnoyi infrastruktury [Regional innovative model of ecotourism infrastructure development]. *Visnyk ahrarnoyi nauky Prychornomor'ya – Bulletin of Agrarian Science of the Black Sea Region*, 2(106), 27-37. DOI: [https://doi.org/10.31521/2313-092x/2020-2\(106\)-3](https://doi.org/10.31521/2313-092x/2020-2(106)-3) [in Ukrainian].

8. Stratehiya rehional'noho rozvytku Dnipropetrovs'koyi oblasti na period do 2027 roku [Strategy of regional development of Dnipropetrovsk region for the period up to 2027] (2020). Decision on 2020, Aug 07, 624-24/VII. *Dnipropetrovsk Regional Council*: Website. Retrieved from <https://cutt.ly/zj0a3Gm> [in Ukrainian].

9. Kil'kist' turystiv, obsluhovanykh turoperatoramy ta turahentamy, za vydamy turizmu za 2014-2019 roky [Number of tourists served by tour operators and travel agents, by type of tourism for 2014-2019] (2020). *Main Department of Statistics in Dnipropetrovsk region*: Website. Retrieved from <http://www.dneprstat.gov.ua> [in Ukrainian].

Надійшло 02.12.2020 р.